

Anvisning till fodertransportföretag

Vilka berörs av anvisningarna

Dessa anvisningar gäller alla de transportföretag och fordon som transporterar foder. Med foder avses ämnen eller produkter avsedda för utfodring av djur, fodertillsatser medräknade. Till foder räknas utöver industriellt framställda foder också till exempel sådana biprodukter från livsmedelsindustrin (kvarnar, bagerier och mejerier samt företag som förädlar oljeväxtfrön, vegetabilier och rotfrukter) som används som foder. Foderhygienförordningens (EG) nr 183/2005 krav gäller transportföretag som transporterar ovan nämnda produkter. Förordningen gäller dessutom transportföretag som transporterar animaliska biprodukter avsedda som foder (t.ex. syrabelhandlade biprodukter från slakt och köttbenmjöl). Bestämmelser om transporter av andra animaliska biprodukter ingår i den s.k. biproduktförordningen (EG) nr 1069/2009.

Denna anvisning gäller inte transporter i anslutning till primärproduktion, såsom transport av egen spannmål till en foderfabrik.

Allmänna krav på transportföretag

Alla transportföretag som transporterar foder är skyldiga att göra anmälan till Evira för registrering. På den blankett som finns att få på Eviras webbplats (http://www.evira.fi/portal/se/djur/foder/verksamhet_inom_fodersektorn/blanketter/) gör transportföretaget anmälan om registrering av sin verksamhet och ändringar i verksamheten (blankett A), ansökan om godkännande av verksamheten (blankett C) eller nedläggning av verksamheten (blankett D).

Av Evira bemyndigade inspektörer övervakar transportutrustningen genom stickprov och utför vid behov en ändringsgranskning när avsikten är att ta fordonet i annat bruk efter att det har använts för transport av vissa animaliska biprodukter. Inspektörerna har rätt att ta prover från lastningsutrymmena för analys av material från fisk eller landlevande djur samt för analyser som rör hygien (t.ex. salmonella). Prover tas i synnerhet från de transportmedel vars lastutrymmen inte har tömts och rengjorts omsorgsfullt. Kontrollerna och provtagningen är avgiftsbelagda. Chauffören får en kopia av kontrollprotokollet för transportmedel. Evira uppmanar att bevara transportprotokoll i bilen under ett år. Genom att visa transportprotokoll kan bilen undvika upprepade kontroller inom en kort tid.

Transportföretagen ska säkerställa att fodret transporteras under hygieniska förhållanden genom att hålla alla utrymmen, anordningar, behållare och transportmedel som används för fodertransport rena och vid behov desinficera dem. Behållare, transportflak, avlastningsutrustningar osv. ska vara i gott skick och man måste säkerställa att av dem släpper det inte ämnen som inte hör till fodret. Transportföretaget ska föra bok över såväl fodertransporter som utförda rengörings-, tvätt- och desinfektionsåtgärder på fordonen. Bokföringen ska kunna granskas av inspektören. För rengöring av fordonen ska det finnas en ändamålsenlig rengöringsplats och rengöringsåtgärderna ska utföras regelbundet. Transportföretaget ska också se till att kontami-

nation orsakad av djur och skadedjur förhindras så bra som möjligt. Transportföretagen ska säkerställa att lastningsutrymmen töms och rengörs tillräckligt bra efter att man har transporterat läkemedelsfoder, foder med koccidiosa eller foder som innehåller genetiskt modifierat material.

Särskilda krav på salmonellaprovtagning i anknytning till transport av bulkfoder

Enligt jord- och skogsbruksministeriets förordning 548/2102 om bedrivande av verksamhet inom foderbranschen ska transportföretag som transporterar bulkfoder ta ett produktionsmiljöprov från varje bils lastutrymme minst varannan månad. Provtagningen gäller inte transport av förpackat foder, foderspannmål eller flytande mjölkbaserade foderråvaror. Proverna kan antingen tas av foderfabriken eller av en representant för transportföretaget. Transportföretaget kan ta provet t.ex. med instrument för strykningsprov som laboratorerna förmedlar. Laboratoriets anvisning ska följas och det är viktigt att iaktta god hygien då provet tas. Provet ska tas innan lastutrymmet rengörs. Provtagning ska journalföras. Vi rekommenderar att salmonellaprovtagningen antecknas vid journalföringen av rengöringar och desinfektioner. Salmonellaprover bör undersökas i ett godkänt myndighetslaboratorium eller i ett godkänt egenkontrolllaboratorium

<http://www.evira.fi/portal/se/om+evira/om+oss/verksamhet/laboratieverksamhet/laboratorier+godkanda+av+evira/godkanda+laboratorier/foder/>

Särskilda krav för transport av tillsatser, förblandningar, fettblandningar och växtoljor

Godkännandeförpliktelsen gäller aktörer som transporterar vissa fodertillsatser eller förblandningar. Av tabellen på blankett C framgår vilka verksamheter och tillsatser som kräver godkännande. I oklara fall lönar det sig att kontakta Evira. För att aktörerna ska godkännas förutsätts att de har ett HACCP-system och iakttar bilaga II till foderhygienförordningen. För godkännande förutsätts dessutom ett kontrollbesök på plats, bortsett från sådana aktörer, t.ex. mellanhänder, som aldrig förvarar produkter i sina lokaler.

Till anläggningar (inklusive transportföretag) som godkänts enligt foderhygienförordningen ger Evira ett godkännandenummer som börjar med αFI. Godkännandenumren framgår av den förteckning över registrerade foderföretagare som Evira publicerar på sin webbplats.

Behållare som används för transporter av fettblandningar, vegetabiliska oljor eller produkter därav avsedda för foder, får användas för transporter av andra produkter endast om dessa produkter är av livsmedelskvalitet eller om de uppfyller kraven i bilaga I till direktiv 2002/32/EG om främmande ämnen och produkter i djurfoder.

Särskilda krav för transport av animaliska biprodukter

Biproduktförordningen (EG) nr 1069/2009 och dess s.k. verkställighetsförordning (EG) nr 142/2011 delar in animaliska biprodukter i tre kategorier enligt sjukdomsrisk. Under transport ska biprodukter som hör till olika kategorier märkas och hållas åtskilt. Det ska föras bok över de produkter som transporteras och produkterna ska åtföljas av ett handelsdokument. Fordon och behållare som återanvänds samt alla redskap och all utrustning som ska användas på nytt och som kommer i kontakt med animaliska biprodukter eller bearbetade biprodukter måste tvättas och rengöras efter oavbruten användning. Om material som lossnat vid mekanisk rengöring har sitt ur-

sprung i material som hör till biproduktkategori 1 eller 2 måste det samlas in och föras till Honkajoki Oy (kategori 1 och 2) eller Findest Protein Oy (kategori 3) för bearbetning. Om avsikten är att ta fordonet i annat bruk, till exempel för transporter av foder för djur avsedda för livsmedelsproduktion, måste fordonet dessutom inspekteras på myndighetens försorg. Transportföretaget är skyldigt att i god tid (minst 1 månad före) avtala med Evira om inspektionen av fordonet.

Särskilda krav när ett transportmedel för animaliska biprodukter ska börja användas för transporter av andra foder

- 1. Bearbetat animaliskt protein i lösvikt (t.ex. köttmjöl och köttbenmjöl) och lösviktsfoder innehållande sådant protein** ska med undantag för fiskmjöl och di- och trikalciumpfostfat transporteras i fordon som reserverats för dem
    - Fordonet får användas för andra ändamål endast efter att det rengjorts grundligt (mekanisk rengöring, tvätt och desinfektion) och Evira granskat det.
  - 2. Fiskmjöl eller lösviktsfoder innehållande fiskmjöl** ska transporteras med ett fordon som inte samtidigt transporterar foder för idisslare. Dragvagnen och släpvagnen i en fordonskombination betraktas som separata fordon om de har separata anordningar för urlastning. Vid transporter av fiskmjöl eller lösviktsfoder innehållande fiskmjöl krävs att transportföretaget bedriver egenkontroll som innefattar bokföring över transporterat material och bokföring över rengöringsåtgärder. Som ett led i sin egenkontroll kan transportföretagen också låta ta kontrollprov som undersöks för eventuell förekomst av fiskmjöl, köttmjöl/köttbenmjöl eller salmonella. Dessa analyser kan utföras i Eviras laboratorium eller i kommersiella laboratorier.
    - Förpackningspåskrifterna för foder innehållande fiskmjöl och de medföljande dokumenten ska innehålla en tydlig notering: 'Innehåller fiskmjöl – får inte användas för utfordring av idisslare.' Förpackade foder innehållande fiskmjöl får transporteras i samma transportutrymme som förpackat foder för idisslare.
    - Om man senare vill använda ett fordon som använts för transport av fiskmjöl eller lösviktsfoder innehållande fiskmjöl för att transportera foder för idisslare måste det rengöras omsorgsfullt med en av Evira godkänd rengöringsmetod (*) för att undvika korskontamination.
    - Ett fordon som använts för transport av förpackat fiskmjöl eller förpackat foder innehållande fiskmjöl får användas för transport av lösviktsfoder eller förpackat foder för idisslare efter det att transportföretaget har rengjort fordonet i överensstämmelse med egenkontrollen.
- **En av Evira godkänd rengöringsmetod (*)** är mekanisk rengöring och/eller tvätt som resulterar i att lastningsutrymmen, urlastningsanordningar, slangar, presenningar och andra delar av fordonet som kommer i kontakt med foder för idisslare töms och rengörs från foder. Mekanisk rengöring kan utföras t.ex. genom att skura, blåsa med tryckluft eller dammsuga. Efter tvätt och eventuell desinfektion måste de delar av fordonet som kommer i kontakt med foder torkas / få torka omsorgsfullt.

3. **Vid transport av lösviktsfoder innehållande animaliskt di- och trikalciumfosfat ursprung** ska samma regler följas som beskrivits ovan.
  - Förpackningspåskrifterna för lösviktsfoder innehållande dikalciumfosfat eller trikalciumfosfat och de medföljande dokumenten ska innehålla en tydlig notering: "Innehåller animaliskt dikalciumfosfat eller trikalciumfosfat – får inte användas för utfodring av idisslare."
4. **Vid transport av blodprodukter och lösviktsfoder som innehåller blodprodukter från andra än idisslare** ska samma regler följas som beskrivits ovan.
  - Förpackningspåskrifterna för foder innehållande blodprodukter eller blodmjöl, de medföljande handelsdokumenten eller hälsointygen ska innehålla en tydlig notering: "Innehåller blodprodukter – får inte användas för utfodring av idisslare" eller "Innehåller blodmjöl – får användas enbart för utfodring av fisk."

Lagstiftning och tillsyn

Foderhygienförordningen (EG) 183/2005 stipulerar om registrering och godkännande av transportföretag som transporterar foder. Alla fodertransportföretag berörs av registreringen (artikel 9 i foderhygienförordningen). Transporterna av vissa fodertillsatser omfattas av krav på godkännande (artikel 10 i foderhygienförordningen).

Evira ska föra ett register över foderföretagare (artikel 9 i hygienförordningen). Hygienen i samband med transport övervakas i enlighet med bilaga II till hygienförordningen. Skyldigheterna att övervaka animaliska produkter stipuleras i kapitel 1 i avdelning III i biproduktförordningen.

Kommissionens förordning (EG) nr 56/2013 preciserar de tidigare utfärdade särskilda bestämmelserna om transport av animaliska proteiner och foder innehållande sådana (ändring av den s.k. TSE-förordningen EG nr 999/2001, bilaga IV).

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1069/2009, den s.k. biproduktförordningen, delar in animaliska biprodukter i tre kategorier 1, 2 och 3 på basis av sjukdomsrisk. Huvudregeln är att animaliska biprodukter i olika kategorier och bearbetade produkter som härletts av dem ska hållas åtskilt från varandra, från foder avsedda för livsmedelsproducerande djur samt från livsmedel. Kravet på åtskiljande av olika kategorier inbegriper alla skeden i insamling, bearbetning, transport, foderframställning, lagring, användning och bortskaffande av biprodukter.

Kommissionens förordning (EG) 142/2011 reglerar verkställigheten av biproduktförordningen. Kraven som gäller transportutrustningens renhet, rengöringar och transportförhållanden har beskrivits i kapitel 1 i bilaga VIII. Kapitel 3 beskriver kraven på de handelsdokument som medföljer transporterna.

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 183/2005, den s.k. foderhygienförordningen, preciserar de hygienkrav som ställs på foderföretagare. Foderföretagarna ska i registrerings syfte göra en anmälan till Evira om den verksamhet de bedriver, ändringar i verksamheten eller nedläggning av verksamheten. Evira för ett register över foderföretagare. Foderföretagarna får inte utöva sin verksamhet utan att vara registrerade eller godkända, om det är nödvändigt enligt förordningen.

Enheten för foder- och gödselkontroll

Anvisning till fodertransportföretag

Jord- och skogsbruksministeriets förordning 548/2012, den s.k. verksamhetsförordningen inom foderbranschen, förutsätter att transportföretag ska ta produktionsmiljöprov för salmonellaundersökning (verksamhetsförordningen inom foderbranschen 18 §).

Myndighetens verksamhet ska bygga på behörighet enligt lag och lagen ska följas noggrant inom myndighetsarbetet. Myndigheternas anvisningar är till sin juridiska karaktär inte bindande för andra myndigheter eller aktörer. Frågor som rör tillämpandet av lagstiftningen avgörs i sista hand av domstol.

Denna anvisning innehåller både direkta citat ur lagstiftningen och tolkningar av hur lagstiftningen tillämpas. Lagstiftningen har tydligt angetts. Tolkningarna i anvisningen är Eviras syn på hur lagstiftningen borde tillämpas.

Ytterligare information

Marja Turunen, tfn. 040 838 0214 eller [marja.turunen\(at\)evira.fi](mailto:marja.turunen(at)evira.fi)